

Boloni byla jedna z věznic vojenské policie nedaleko Homsu. Když přijížděli, začínalo se už stmívat, ale Sámí letmo zahlédl budovu zvenku: hranatou obří stavbu s ozbrojenými strážemi na střeše. Pak vešli dovnitř, spoutaní po dvou a se sklopenými hlavami.

Tam si je vzali na povel dva noví dozorcí a přikázali jim, aby se svlékli do spodního prádla. Pak si museli sundat i prádlo a každý měl udělat dva dřepy. Sámí se rozhodl, že dokud ho nenapadne lepší strategie, bude se chovat jako příkladný vězeň. Sundal si džíny i černé tričko s hvězdicovitým listem, všechno poskládal a sroloval si ponožky. Stáhl si slipy ke kotníkům, udělal dva dřepy a zase si je navlékl. Partička to udělala stejně, mezitím už dost zvažněla. I oba dobře oblečení muži s chladnými výrazy uposlechlí.

Ale chlapec si nechal červené boxerky na sobě a ani se nehnul. Dozorci na něj zaječeli, ať kouká poslechnout rozkaz, ale on nehnul ani brvou. Nezdálo se, že by to dělal schválně. Spíš jako by se vypnul a zůstal zaseknutý ve své poloze, s lehce rozkročenýma nohama a rukama podél těla. V tu chvíli ho strážný uhodil pěstí do nosu, ozvalo se křupnutí, následovaly dvě další rány do obličeje. Kluk spadl na zem a dostal dva kopance těžkou botou do břicha. Strážní ho popadli a servali z něj spodky, z přirození mu kapala krev, ale nepřestávali do něj strkat.

„Odevzdejte všechny osobní věci a volné předměty,“ řekl dozorce a ukázal na jejich pásky a hodinky. „Tkaničky do bot taky, ať se nám tu neoběsíte.“

Když měl své věci odevzdat Sámí, dozorce si ještě masíroval klouby prstů. Teprve po chvíli zvedl oči a upřeně si ho změřil.

„No teda, Sámí, dlouho jsme se neviděli. Jak je, kamaráde?“

Hajdar rozpřáhl ruce a chvíli to vypadalo, že chce Sámího obejmout, ale pak se uprostřed pohybu zarazil. Od posledního setkání trochu ochabl, pozbyl něco ze svého sebejistého držení těla, ale jinak vypadal pořád stejně.

„Tady jsou moje věci.“ Sámí se díval upřeně před sebe.

„Kdybys něco potřeboval, stačí říct,“ řekl Hajdar.

Pak uhnul pohledem, jako by se styděl, anebo možná jen kvůli svým bolavým kloubům. Pořád nosil stříbrné hodinky, stejně jako když spolu chodili do školy, a nyní ho zřejmě zaujaly rolexky, které si sundal jeden z vězňů.

Když všichni odevzdali svůj majetek, zavedli je na dvůr. Vězení mělo čtvercový půdorys, jak Sámí vytyčil zvenku, a uvnitř se nacházel klasický dvůr. Z praktických důvodů, strážce tak měly na vězně ze střechy dobrý výhled. Sámí zašilhal do stran, aby si o místě utvořil přesnější představu, ale ve tmě viděl jen řady dveří a malá zamřížovaná okna.

Jedny dveře se otevřely a strážce nahnaly celou skupinu jedenácti lidí do cely. Nejdřív zakopávali o nohy a chodidla, než jim vězni uvnitř stačili uhnout. Ze všeho nejdřív si Sámí všiml zápachu: mísila se v něm krev, pot, moč a výkaly. Posledně jmenované se linulo od záchodu v rohu, jen zčásti zakrytého zažloutlým sprchovým závěsem.

V noci se otevřela nebesa, přes zamřížované okno slyšeli, jak hustě prší. Na cele jich bylo tolik, že se nemohli ani natáhnout, leželi těsně vedle sebe s pokrčenými koleny, přesto se Sámí třásl zimou.

Ráno je probudilo, když se otevřely dveře a dovnitř jim donesli kousky bílého sýra. Sámí do sebe nedokázal vpravit ani sousto. Za denního světla viděl celou lépe. Mohla mít zhruba dvacet pět čtverečních metrů a mačkalo se v ní skoro padesát osob. Všichni se tu ocitli kvůli nějakému trestnému činu, který souvisel s armádou – vyhrožování velitelů, nekázeň na dovolené nebo vyhýbání se vojenské službě. Veselá partička byla teď zamlklá, všichni měli kocovinu. Cigarety došly a těchhle bachařů se rozhodně nehodlali ptát na nové.

Většina vězňů měla na nezakryté kůži modřiny a hnisavé rány. Sámí doufal, že pocházejí od ostrých loktů a kopanců ve spánku. Ale o tuto iluzi brzy přišel. Chvilí po snídání se otevřely dveře a vězně zasypaly nadávky.

„Ke zdi, ke zdi! Pitomče, slyšíš, co říkám?“

Strážní je nahnali je k jedné stěně cely jako stádo ovcí. Kdo nebyl dost rychlý, toho zbilí. Sámí klopal hlavu, ale viděl, že jeden z bachařů má u sebe pušku zamotanou do bílého šátku. Dva vězně za křiku a pláče vyvlekli ven, následovalo dlouhé mučivé čekání. Sámí napočítal do sta a začal znovu. Devadesát sedm, devadesát osm, devadesát devět. Když se dveře znovu otevřely, vězni už se neozývali, byli buď vyčerpaní, nebo v bezvědomí, načež dovnitř dověkli jejich bezvládná těla.

Sámí znovu zahlédl dozorcovu pušku, bílý šátek byl celý rudý.

Nějaký muž v rohu cely vzal tričko, namočil ho do umyvadla u záchodu a poslal ho po ostatních dál. Oběma mužům omyli rány na nohou, které se jim proměnily v nateklé modročerné klády.

Mučení probíhalo minutu za minutou, hodinu za hodinou až do setmění. Sámího na dvůr nevyvedli, možná pomohly kontakty jeho příbuzných. Hajdara už neviděl, což byla trochu úleva.

V noci se ochladilo ještě víc a Sámí se třásl zimou už před půlnocí. Tentokrát si všiml i vší, noc předtím byl asi moc vy-

čerpaný. Jakmile se setmělo, začalo ho příšerně svědit celé tělo, hlavně břicho a hrud. Když do cely dopadly první paprsky světla, podíval se Sámí na oba muže s rozmlácenýma nohama. Otevřené rány se jim hemžily hmyzem.

K snídání opět dostali bílý sýr. K obědu a večeři byla čočková polévka s chlebem a k tomu buď bulgur, nebo brambory. Tři brambory na osobu. Když dojedli, přišel bachař a zeptal se, jestli má ještě někdo hlad a chce přidat. Muž v havajské košili zvedl ruku. Sámí do sebe nasoukal jen půl brambory. Ne že by chtěl držet hladovku, měl prostě tak vyschlé hrdlo, že nemohl polykat.

„Musíš jíst,“ řekl mu košiláč. „Pravidlo číslo jedna ve vězení: Najez se, když můžeš, nikdy nevíš, kdy dostaneš jídlo příště.“

Krátce po snídání se začaly dveře cel otevřít a zavírat. Po skupinách odvlékali vězně na dvůr. Pokaždé se brzy nato ozvaly tlumené rány a kopance dopadající na lidská těla.

„Stejně je to tady lepší,“ řekl košiláč, který měl teď vlnité vlasy téměř rovné. „Pořád ještě jsme příslušníci armády, i když zrádci, které musejí postavit do latě. To v jiných vězeních, třeba v Sajdnájá nebo v Palmýře, vězni umírají každý den.“

Pak začal vyjmenovávat metody nápravy nevhodného chování: bití do chodidel, elektrošoky a waterboarding. Palestinské věšení, kdy se oběti sváží zápeští za zády a vytahují do výšky, takže jí vyskočí ramena z kloubů. Někteří bachaři berou drogy, ale hlavní důvod mučení je jiný: nuda. Dozorci se prostě nudí a z vězňů si dělají pokusná zvířata.

„Lidi nejsou krutí od přírody,“ řekl košiláč. „Ale učí se to překvapivě rychle.“

Pak Sámímu vyprávěl o nějakém muži, který byl ve vězení mnoho let. Vedle dveří měl ve zdi díрку, kterou se mu povedlo zamaskovat, a tou se občas díval ven. Když do vězení nastoupil jeden nový dozorce, nesnášel po popravách pohled na oběšence na chodbě. Zvracel a nechával všechnu práci na

kolezích. Ale po pár týdnech už si zvykl, pomáhal vynášet těla a jednoho dne si už dělal legraci z nového kolegy: „Zbabělče, trochu smradu z hoven snad zvládneš, ne?“ A šťouchl do jedné mrtvoly nohou.

„Občas na to myslím,“ pokračoval košiláč. „Když se lidi učí zlo, tak se snad můžou naučit i dobro, ne?“

Sámí neodpověděl, ale nijak to nevadilo. Muž možná mluvil spíš sám pro sebe.

Někdy je vyhnali do dvora všechny kvůli inspekci a proslovům ředitele věznice, malého robustního čtyřicátníka s vlasy vyšisovanými od slunce. Ten řval stejně na vězně jako na bachaře, někdy se podílel na mučení a zjevně mu to dělalo dobře. Vězni museli sedět s hlavami sklopenými k zemi.

„A my?“ zeptal se muž, který míval rolexky.

„Vy nemusíte,“ odpověděl jeden mladší dozorce a uhnul pohledem.

Když si ředitel věznice všiml, že ti dva muži, předtím dobře oblečení, teď ve zmuchlaných košilích a zarostlí, stojí ještě s pár jinými vězni stranou, potemněl mu pohled. Pomalu k nim přistoupil, chytil za bradu jednoho, pak druhého, a prskl na ně:

„Kdo si myslíte, že jste? To, že jste soudci, ještě neznamená, že vás nemůžu umlátit k smrti! Sednout!“

Oba si okamžitě sedli těsně vedle Sámího. Dlaně přitiskli k zemi, aby se netřáslí.

Nejhorším mučením se jim brzy stalo sezení. Betonová podlaha studila a navíc bylo všude málo místa, takže se nikdo nemohl ani protáhnout. I když se Sámí kroutil a snažil se měnit polohu, měl pocit, že snad přijde o nohy. Ztrácel cit v těle. Na kolenou, lýtkách a stehnech se mu dělaly modřiny v místech, kde mu popraskaly žíly.

Po šesti dnech Sámího odvezli do náborového střediska v Homsu. Jako by se ocitl v paralelním vesmíru, kde jsou lidé

upravení, voní a mají hladkou kůži bez modřin a ran. U přepážky stál jeho otec, děda Fáris a Alí. Sámí měl dojem, že je neviděl snad rok, i když uběhl sotva týden. Usmívali se na něj, ale jejich úsměv působil nuceně a Nabílovi se nezvykle leskly oči. Sámí vdechl vůni oudového oleje, mýdla a čisté, dokonale čisté pokožky.

„Jedl jsi něco, synku?“

Sámí přikývl. Pomyslel si, že je to skoro pravda, protože za dobu svého věznění snědl dvě brambory, a navíc by ničemu nepomohl, kdyby své nejbližší děsil. Hůř mohl zakrýt, že se nesprchoval. Všichni ho však přesto dlouze a srdečně objímali, až si jich všimla žena v uniformě, která měla zápis na starosti.

„Proč nemá pouta?“ zeptala se strážného, který Sámího přivezl.

„Dostal jsem rozkaz mu je nenasazovat, když se tu má potkat s rodinou.“

„Tady nejsme na rodinné večeři. Tak, konec návštěvy,“ řekla žena a poklepala zlatými prsteny o stůl.

„Děláme všechno proto, abychom tě odtamtud dostali,“ řekl Alí.

Setkání netrvalo déle než pár minut. O týden později ho odvezli do jiného vězení, tentokrát v Hamá, kde vyplnil nějaké další formuláře pro armádu. I tam na něj čekal otec a bratr. Měla s nimi přijet Sára, ale její autobus měl zpoždění a oni se báli na ni čekat.

V Hamá se jim povedlo podplatit strážného, aby Sámího vzal stranou a půjčil mu mobil. Nejdřív zavolal Sáře, pak matce. Slyšel, jak Samíra několikrát polkla, ale hlas měla překvapivě klidný. Řekla mu, ať dělá, co mu vojáci řeknou.

„Zbytečně se nerozčiluj, šetři síly a jez, když ti něco dají.“

Přesně to potřeboval slyšet. Sámí se koneckonců z celé rodiny nejvíce podobal právě Samíře. Pak ho odvezli zpátky do vojenského vězení. Vytrvalé deště srážely teplotu a měnily noci ve vleklý boj. Čas jako by se zastavil nebo se točil v kruhu,

dokonce i zvuky mučení postupně splývaly s únavou a hladem. Sámí někdy nevěděl, jestli je vzhůru, nebo spí, jestli sedí, nebo leží, jestli je tělo, nebo člověk.

Jedenáctý den nuda skončila, anebo dvanáctý, Sámí ztratil přehled,. Nasadili jemu i oběma soudcům, jejichž košile už mezitím skoro zprůhledněly, pouta a odvezli je na jiné místo.

Al-Nabk se nacházel na cestě mezi Homsem a Damaškem a byl známý hlavně díky nedalekému klášteru Már Músá. Město leželo v údolí a klášter stál na kopci. Jistý britský archeolog nedlouho předtím našel vedle kláštera pozůstatky deset tisíc let starého osídlení: kamenné kruhy, základy zdí a hroby. Stopy lidí, kteří tu žili a umírali. To pomýšlení bralo Sámímu dech, život člověka je ve srovnání s věcmi, kterými se obklopuje, tak krátký. Jednou někdo najde podobné pozůstatky po nich.

Z těsné cely se Sámí najednou dostal na nekonečné prostranství. Slunce stálo vysoko na obloze a hřálo ho do šíje, vzduch byl suchý a prosycený pískem. Změť hlasů a kroků sílila. Kolem Sámího stálo pět tisíc mužů a všichni čekali, až je rozřadí k jednotkám. Většina sem po obdržení povolávacího rozkazu přišla víceméně dobrovolně. Z vlastní vůle se připojilo i pár žen – ty většinou pocházely z alávitských rodin a neplnily si klasickou brannou povinnost, nýbrž chodily na vojenskou školu, aby později zastávaly administrativní pozice. Pár set lidí přijelo z vězení jako Sámí.

Kolem pole byly rozestavěné nákladáky s čísly na korbě. Voják s megafonem vyhlašoval jména a čísla. Když zaznělo Sámího jméno, bylo mu jako kdysi, když měl jít do starcova domu pro míč: závrať a tekutý písek, svět ztratil obrysy.

K nákladáku, do kterého byl umístěn, se připojila ještě dvě další auta. Podobné konvoje se rozjely do všech stran.

Seshora to muselo vypadat jako rozehnané hadí hnízdo, karavany černých vojenských aut se klikatě rozjížděly všemi směry nehostinnou krajinou.

Během jízdy Sámí mlčel. Měl na sobě stejné oblečení, ve kterém ho zatkli, na džínách i černém tričku se mu udělaly bílé pruhy od potu. U nohou mu ležela sportovní taška, kterou mu otec s bratrem dovezli do vězení. Měl v ní rezervní oblečení a lékárníčku s náplastmi, dezinfekcí a obvazem. Matka mu přibalila miniaturní korán, tak malý, aby se vešel do dlaně, a z něj vypadl lísteček se vzkazem: *Miluji tě, synku.*